

1

Waarom kwel? Hoe kwel terugkrijgen?

KWR

kwel in beekdalen

- hoge waterstanden
- aanvoer stoffen (Ca^{2+} , HCO_3^- , Fe)
- buffering zuurgraad
- regulatie nutriëntenrijkdom
- koele (bron)milieus
- bijzondere natuurtypen
- grondwater gevoede vennen

maar:

- vaak verdwenen door ontwatering

2

Kwel bij herstel van gebieden

KWR

- wordt belangrijk gevonden
- belangrijk in gebiedsprocessen

Maar:

- lastig te meten en modelleren
- grote variatie fluxen, dynamiek
- grote ruimtelijke variatie in gebieden
- hoe groot moet de kwelflux zijn?
- welke maatregelen helpen?
- averechts effecten van maatregelen
- dilemma herstel kwel en vervuild grondwater

opzet:

- wat is kwel?
- voorwaarden voor kwel
- kwelflux en -patroon in het beekdallandschap
- kwel en basenrijkdom
- kwel en nutriënten
- over begreppen
- conclusies herstel van kwel

3

Wat is kwel?

KWR

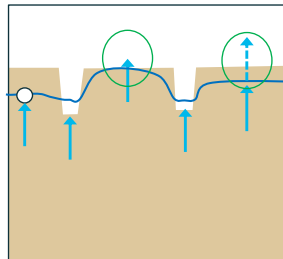
hydrologische definitie woordenlijst van de CHO (TNO 1986):

1. het uit treden van grondwater
2. in het bijzonder: het uit treden van grondwater onder invloed van grotere stijghoogten buiten het beschouwde gebied

kan optreden in sloten, drains, **maai veld** of via capillaire opstijging

ecologische relevante kwel

1. toestroming van grondwater naar wortelzone
2. afvoer door uit treden van grondwater aan maai veld of capillaire opstijging + verdamping

4

Voorwaarden voor kwel

KWR

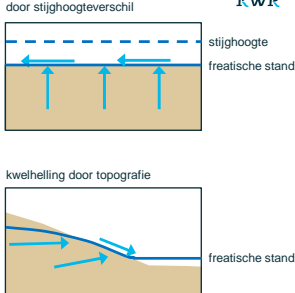
- stijghoogten boven maai veld in winter-voorjaar of permanent
- of aansnijding freatisch vlak
- en freatische stand langdurig aan/ iets boven maai veld (ponding)

vergt:

- geen of weinig interne ontwatering
- weinig ontwatering in omgeving
- weinig grondwateronttrekking
- geen hoge drempels

In vlakke gebieden

- kan complexer liggen
- afstroming van kwelwater over maai veld belangrijk

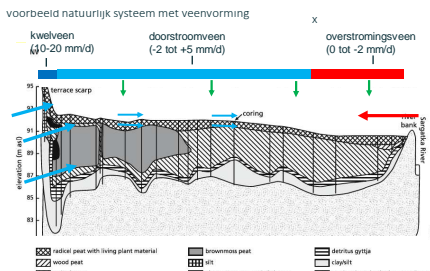
5

Kwel in het beekdallandschap

KWR

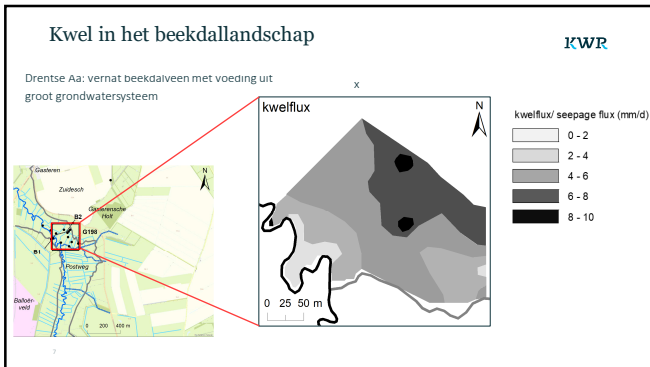
voorbeeld natuurlijk systeem met veenvorming

kwelvenen (40-20 mm/d)   doorstroomveen (-2 tot +5 mm/d)   overstromingsveen (0 tot -2 mm/d)

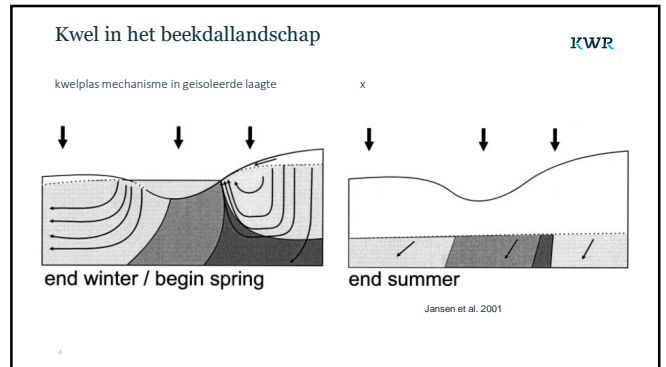

Ob in Siberie (Rusland) (Schipper et al. 2007)

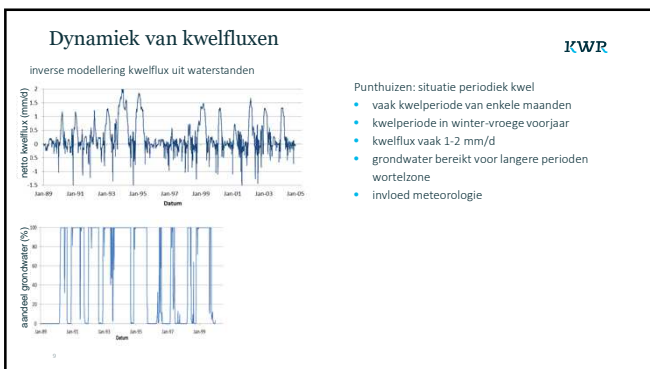
6

7

8

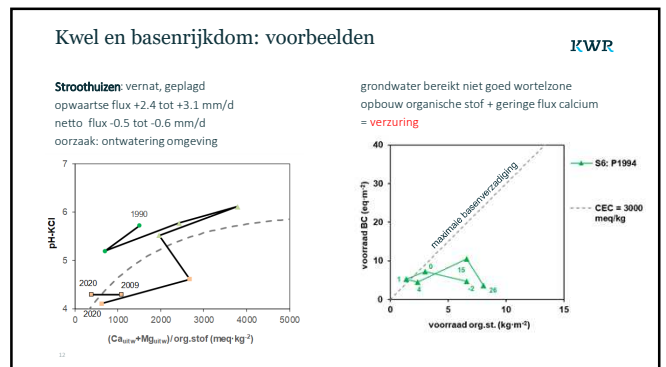
9

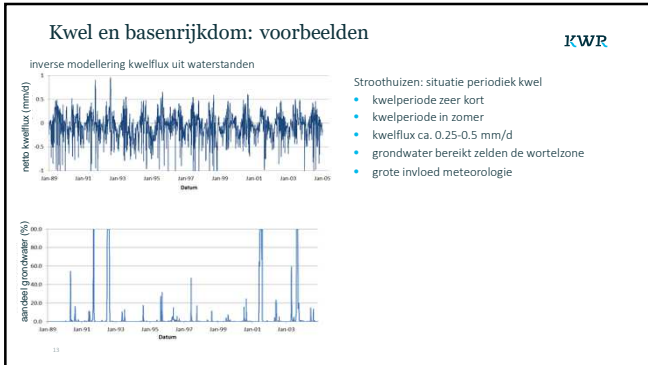
10

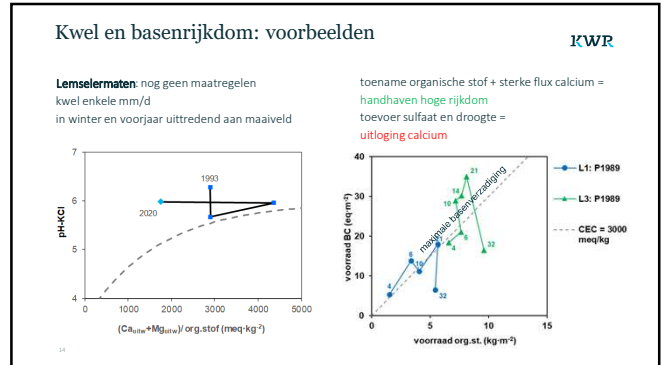
11

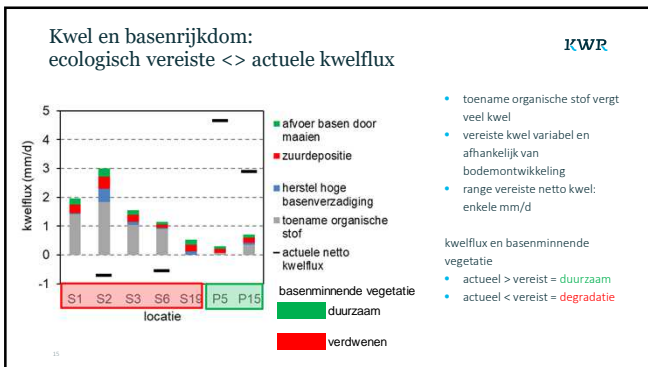
12

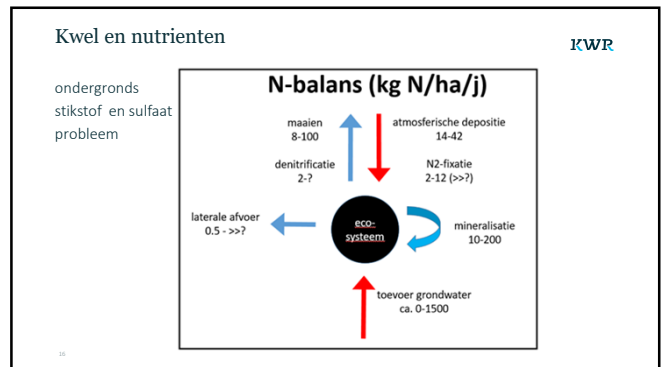
13

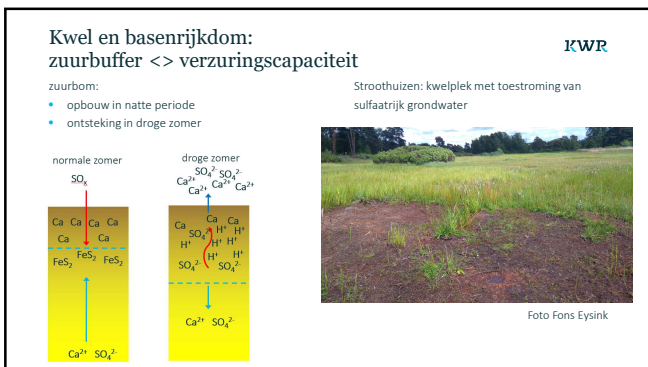
14

15

16

17

18

Helpt begreppelen voor kwel?

KWR

Waarom:

- voor handhaven/ verhogen hoge basenrijkdom
- door verminderen neerslaglans

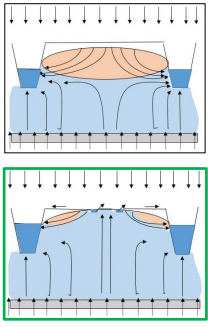
Evidence based?

- geen successen in beekdalen
- wel gedocumenteerde mislukkingen

risico's/ nadelen:

- alleen kwel in greppels
- verdroging
- geen afstroming uitgetreden grondwater over maaiveld
- te diepe greppels door onderhoud

Kan het dan wel werken?

Geuijen (2018)

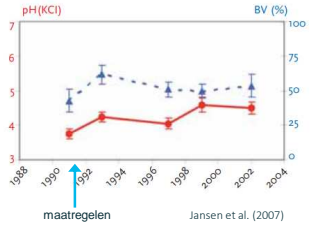
19

Begreppelen voorbeeld mislukking

KWR

begreppelen + plaggen schraalland
Korenburgervveen

- onvoldoende herstel basenrijkdom
- snelle ontwikkeling naar zure vegetatie

Jansen et al. (2007)

20

Begreppelen modelstudie

KWR

kan werken bij:

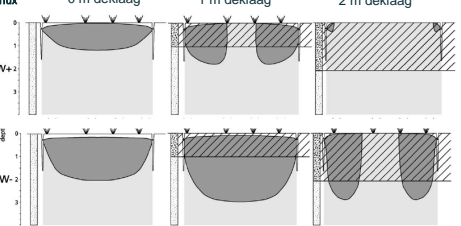
- **zeer hoge opwaartse flux grondwater**
- deklaag met relatief lage doorlatendheid top laag (0.5 m/d)

waterpeil/opwaartse flux

0 m deklaag   1 m deklaag   2 m deklaag

-0.30 m, 10 mm/d w_{+1}

-0.30 m, 5 mm/d w_{-2}

Schot et al. (2004)

21

Conclusies herstel van kwel

KWR

Onderbouwing

- systeemanalyse
- kwantificering hydrologie

Maatregelen vernatting en kwel

- verwijderen interne ontwatering en drempels
- en verminderen ontwatering omgeving
- en verminderen grondwateronttrekkingen

Meteen meenemen in planvorming:

- verminderen vervuiling grondwater
- voorkomen toevoer eutroof oppervlaktewater
- juiste volgorde

En begreppelen???

- is noodgreep in speciale situaties
-> bv voor tegen gaan interne P-eutrofiering
- vaak belemmerend voor systeemherstel
- in beekdalen vaak al (te) veel lokaal relief
- alleen toepassen als:
  - **voldoende (herstel van) opwaartse flux**
  - **kwantitatieve onderbouwing**
  - **fine-tuning met monitoring**

22

KWR

Groningenhaven 7
3433 PE Nieuwegein
The Netherlands

T +31 (0)30 60 69 511
E info@kwrwater.nl
I www.kwrwater.nl

 @KWR_Water
 KWR
 KWR_Water

Naam
camiel.aggenbach@kwrwater.nl
+31 6 22379320

23

Colofon **KWR**

KWR | April 2019 | 12345.000

Opdrachtnummer
A123456

Projectmanager
Naam de Achternaam

Opdrachtgever
Bedrijfsnaam

Kwaliteitsborger(s)
Voornaam Achternaam

Auteur(s)
Naam Achternaam, Naam Achteren Naam Achternaam

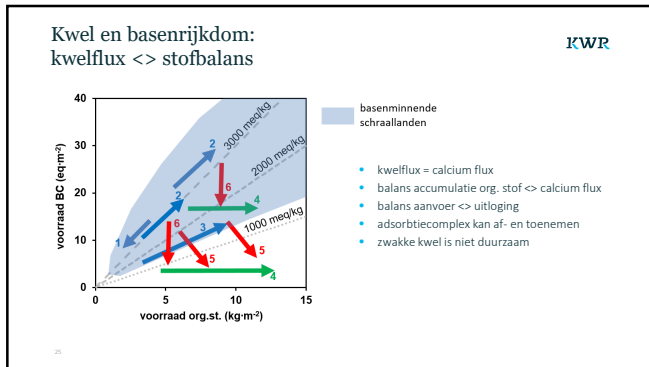
Congresinformatie

- Titel
- Plaats
- Datum
- Invited/keynote speaker

Trefwoorden
Ommodi, doluipatemoet, Apiscus

Verzonden aan
Dit rapport is niet openbaar en slechts verstrekt aan de opdrachtgevers van het adviesproject. Eventuele verspreiding daarbuiten vindt alleen plaats door de opdrachtgever zelf.

24

25